

Cizí tělesa v močovém měchýři

MUDr. Raed Zouman

Urologické oddělení, Nemocnice Břeclav

S cizím tělesem v močovém měchýři se setká skoro každý urolog. Na ukázkou předkládám několik kazuistik z let 2018–2023.

Klíčová slova: cizí těleso, nativní rentgenový snímek pánve, cystoskopie, cystotomie.

Foreign bodies in the bladder

A foreign body in the bladder is encountered by almost every urologist. Several case reports from the years 2018 to 2023 are presented.

Key words: foreign body, plain pelvic x-ray, cystoscopy, cystotomy.

Úvod

Cizí těleso se do močového měchýře může dostat cestou přirozenou – neinvazivně uretrou, nebo cestou nepřirozenou – invazivně přes stěnu močového měchýře. Za cizí těleso můžeme považovat jakýkoliv předmět či jakoukoliv cizorodou látku, která je vpravena do těla pacienta (2).

Nejčastějším důvodem zavedení cizího tělesa uretrou je masturbace. Stává se tak často u osob se sníženým intelektem nebo u osob s poruchami osobnosti. Výjimkou není ani mimovolné vklouznutí předmětů do močového měchýře při autokatetrizaci (1).

Cizí tělesa v močové trubici jsou pozorována při iatrogenním poranění, samozavedením a zřídka migrací ze sousedních míst. Vlastní vložení cizích těles do močové trubice se obvykle provádí pro erotickou stimulaci (3).

Dle studie, která byla provedena ve Spojených státech amerických v letech 2010–2014, měla cizí tělesa v močové trubici, močovém měchýři a penisu významnou souvislost s poruchami duševního zdraví, týkající se až 35,6% vyšetřovaných pacientů. U pacientek s cizími tělesy ve vulvě a vagině byla prevalence poruch duševního zdraví nižší, pouze 6,1%.

Zavedení cizích těles je častější u mladých žen, kdy je většina z nich vulvální a vaginální. Cizí tělesa v močové trubici a močovém měchýři se vyskytují i u starších pacientů mužského pohlaví. Jejich odstranění bývá spojeno s delší hospitalizací a vyššími náklady (6).

Pacienti bohužel často přicházejí k lékaři opožděně, již s komplikacemi. Komplikace, které jsou spojené s přítomností cizího tělesa v močovém měchýři, mohou nastat bezprostředně po zavedení cizího tělesa, nebo se objeví až s odstupem času. Nejčastěji se jedná o infekce močových cest, tvorbu dekubitů a divertiklů močového měchýře, píštělí, striktur, poruchy erekce a tvorbu litiázy (4).

Nález cizího tělesa v dolních močových cestách, zavedeného při sexuálně motivovaných aktivitách, není v urologické praxi nic neobvyklého. Diagnostika spočívá v odebrání anamnestických dat, pokračuje klinickým vyšetřením pacienta a je doplněna použitím zobrazovacích metod. Řešení spočívá v extrakci cizího tělesa endoskopicky nebo otevřenou cestou (5).

1. kazuistika

Pacientka sledovaná na psychiatrii byla přijata na urologickou ambulanci pro sebepo-

Obr. 1. Rtg snímek pánve s nálezem cizího tělesa

kozování, které trvá delší dobu. Udává, že si zavedla tužku do močové trubice, asi 8–10 cm dlouhou, širokou 0,5 cm. Pacientka je bez mikčních potíží, ale udává bolesti v podbřišku, teploty neguje. Doplnili jsme nativní rtg snímek malé pánve s potvrzením cizího tělesa v močovém měchýři (Obr. 1). Provedli jsme cystoskopii a extrakci cizího tělesa, močový měchýř a uretra nebyly poškozeny (Obr. 2). Doba hospitalizace byla 3 dny.

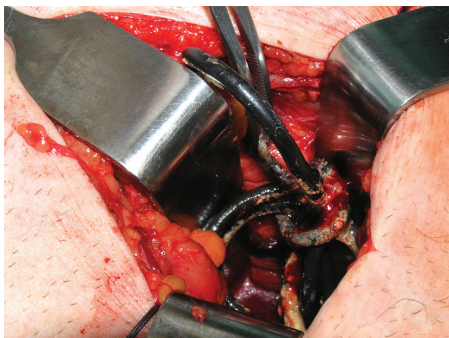
2. kazuistika

Pacient přichází akutně k vyšetření pro polakisurie, dysurie a obtížné močení. Udává, že si zavedl nabíjecí kabel do močových cest a následně jej nemohl extrahovat. Při fyzikálním vyšetření byl viditelný konec kabelu zavedeného do močových cest (Obr. 3). Na ambulanci jsme provedli pokus o extrakci, nelze. Doplnili jsme

Obr. 2. Cizí těleso odstraněné z močového měchýře

Obr. 5. Cystotomie – peroperační snímek cizího tělesa

nativní rtg snímek pánve, na kterém byl patrný kabel stočený v močovém měchýři (Obr. 4).

Provedli jsme cystotomii a extrakci cizího tělesa (Obr. 5). Doba hospitalizace byla 8 dní.

3. kazuistika

Pacient přichází akutně k vyšetření pro dysurické potíže. Udává, že si zavedl bužírkový kabel do močového měchýře v opilosti, asi před měsícem. Potíže nastaly až nyní, kdy měl problémy s močením. Doplnili jsme nativní rtg snímek pánve – s nálezem inkrustací kolem kabelu zavedeného do močového měchýře (Obr. 6). Zvažovali jsme provedení cystolitotripse, ale výkon by byl časově delší, proto jsme indikovali cystotomii s extrakcí cizího tělesa (Obr. 7). Hospitalizace trvala 10 dnů.

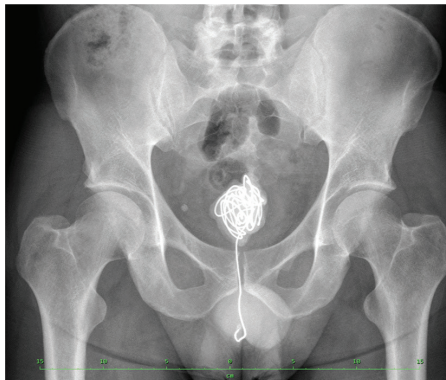
4. kazuistika

Pacient přichází akutně pro bolesti v podbřišku a mikční potíže. Udává, že si

Obr. 3. Cizí těleso zavedené do močových cest

Obr. 6. Rtg snímek pánve s inkrustovaným cizím tělesem v močovém měchýři

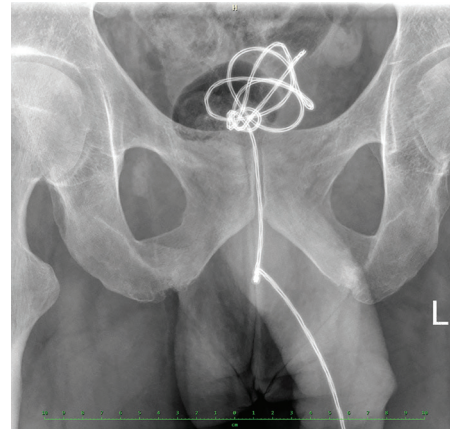

zavedl krátký spirálovitý kabel do močové trubice a následně jej nemohl extrahovat, odmítal jít do nemocnice. Teploty nebyly, krev v moči nepozoroval. Bolesti utlumil pomocí alkoholu. Fyzikální vyšetření zcela v normě. Doplnili jsme nativní rtg snímek pánve (Obr. 8). Zvolili jsme endoskopický výkon, pomocí cystoskopu se nám podařilo extrahovat cizí těleso vcelku. Uretra a sliznice močového měchýře nebyly poškozeny. Hospitalizace byla 4 dny.

Diskuze

Pro pacienta je samozřejmě nejpříjemnější spontánní odchod cizího tělesa. Dnes jsou cizí tělesa nejčastěji odstraňována endoskopicky pomocí extraktorů, klíčtek, košíčků nebo speciálního magnetického instrumentária. Pokud jsou ale tělesa velká a zaklíněná nebo jsou přítomné výrazné zánětlivé změny, mohou si vyžádat i otevřenou operaci. Dříve se používala disoluce parafinových těles, dnes není doporučována vzhledem ke kancerogennímu účinku užívaných rozpouštědel. S postupujícím rozvojem endoskopických technik se snižuje invazivita při odstraňování cizích těles. Přesto mohou cizí tělesa vést i k závažným následkům a je nutné na ně v běžné praxi myslet (1).

Obr. 4. Rtg snímek pánve s cizím tělesem v močových cestách

Obr. 7. Preparát inkrustovaného cizího tělesa

Obr. 8. Rtg snímek pánve s nálezem spirálovitého cizího tělesa v močovém měchýři

Závěr

Rádi bychom poukázali na skutečnost, že přítomnost cizího tělesa v močovém měchýři či močové trubici není v urologické praxi nic

neobvyklého. Téměř každý urolog se s touto situací během své praxe setká. V případě nejasných recidivujících infekcí močových cest musíme pomýšlet i na možnost, že pacient může mít zavedené cizí těleso, především

pak u lidí s mentálním postižením nebo toxikomanů. Důležité je také myslet na možné komplikace, které mohou se zavedením a přítomností cizího tělesa souviset. Mohou se objevit opakované infekce, ale například

i erektilní dysfunkce či divertikly v oblasti močové trubice.

Autor prohlašuje, že zpracování článku nebylo podpořeno žádnou společností.

LITERATURA

1. Lev R. Cizí těleso v močovém měchýři. Urol. praxi. 2003;4:175.
2. Richterová R, Vilhelmová L, Dubský V. Násada redispora v močovém měchýři. Ces Urol. 2009;13:223-225.
3. Gunay N, Isir AB, Yildirim C, Mert M. A rare foreign body into the male penile urethra. Saudi Med J. 2006;27:704-706.
4. Gocalová K, Starczewski J. Cizí těleso v močovém měchýři. Urol. praxi. 2016;17:131-132.
5. Jež D, Staněk R, Kokoř T. Automutilace za účelem laické konverze pohlaví u transsexuála s disociální poruchou osobnosti. Urol. praxi. 2012;13:27-28.
6. Rodríguez D, Thirumavalavan N, Pan S, et al. Epide-

miology of genitourinary foreign bodies in the united states emergency room setting and its association with mental health disorders. International Journal of Impotence Research [online]. 2020;32(4):426-433. [cit. 2023-07-11]. ISSN 0955-9930. Dostupné z: doi:10.1038/s41443-019-0194-z.